

Panduan
RASM UTHMANI

Cetakan Pertama 1996
Cetakan Kedua 2004
Cetakan Ketiga 2005
Cetakan Keempat 2007
Cetakan Kelima 2012

c Hak Cipta Terpelihara

Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula atau ditukar ke dalam apa-apa bentuk atau dengan alat apa juapun sama ada dengan cara elektronik, mekanik, gambar, rakaman atau sebahagiannya tanpa kebenaran daripada pihak penerbit

Diterbitkan oleh:

Urus setia
Lembaga Pengawalan dan Pelesenan Pencetakan Al-Quran
Kementerian Dalam Negeri

Dicetak oleh:

Percetakan Nasional Malaysia Berhad (PNMB)
Jalan Chan Sow Lin, 50554 Kuala Lumpur.

Kandungan

Kata Pengantar	x
----------------	---

Bab 1

Pengenalan Al-Quran

1.1	Pengertian Al-Quran	3
1.2	Kelebihan Al-Quran	3
1.3	Peringkat Penurunan Al-Quran	4
1.4	Kaedah Penurunan Al-Quran	4
1.5	Nama-nama Kitab Suci dan Jumlahnya	5
1.6	Faktor Dinamakan Kitab Suci	5
1.7	Keistimewaan Al-Quran	5
1.8	Fadhilat membaca Al-Quran	6
1.9	Fadhilat Mengajar Al-Quran	6
1.10	Rukun-rukun Bacaan yang Sah	7
1.11	Faktor Bacaan yang Baik	7
1.12	Pembelajaran Al-Quran pada Zaman Rasulullah SAW, Sahabat, Tabi'en dan Masa Terkemudian	9
1.13	Bahan-bahan Cetakan Al-Quran	10

Bab 2

Sejarah Al-Quran

2.1	Tulisan Arab	13
2.2	Tulisan dan Penulisan Al-Quran	14
2.3	Penulisan dan Pengumpulan Al-Quran pada Zaman Rasulullah SAW	15
2.4	Penulisan Al-Quran pada Zaman Saiyidina Abu Bakar Al-Siddiq r.a.	15
2.5	Penulisan Al-Quran pada Zaman Saiyidina Usman Bin Affan r.a.	16
2.6	Kelebihan Rasm Uthmani	19
2.7	Tahap Penulisan Al-Quran	20
2.8	Cara Bacaan Al-Quran yang Diamalkan Masa Kini	20
2.9	Penulisan Al-Quran (Ilmu Rasm)	21
2.10	Pembahagian Rasm	21

Lampiran

i.	Lampiran 2a (Contoh Al-Quran pada Zaman Awal)	23
ii.	Lampiran 2b (Contoh Al-Quran pada Zaman Awal)	24
iii.	Lampiran 2c (Contoh Al-Quran pada Zaman Awal)	25
iv.	Lampiran 2d (Contoh Al-Quran pada Zaman Awal)	26

Bab 3

Kaedah Penulisan Rasm Uthmani

3.1	Kaedah Penulisan Rasm Uthmani	29
3.2	Kaedah Pertama : <i>Al-Hazf</i> (الحذف)	29
3.2.1	Definisi dan Pembahagian	29
3.2.2	<i>Hazf al-Alif</i> (حذف الالف)	30

Kandungan

3.2.3	<i>Haʿf al-Wau</i> (حذف الواو)	36
3.2.4	<i>Haʿf al-Ya'</i> (حذف الياء)	37
3.2.5	<i>Haʿf al-Lam</i> (حذف اللام)	38
3.2.6	<i>Haʿf al-Nun</i> (حذف النون)	39
3.2.7	<i>Haʿf fawatih al-suar</i> (حذف فواتح السور) (buang pada permulaan Surah)	39
3.3	Kaedah kedua : <i>Al-Ziadah</i> (الزيادة)	
3.3.1	Definisi	39
3.3.2	<i>Ziadah al-Alif</i> (زيادة الالف)	40
3.3.3	<i>Ziadah al-Wau</i> (زيادة الواو)	42
3.3.4	<i>Ziadah al-Ya'</i> (زيادة الياء)	42
3.4	Kaedah ketiga : Penulisan Hamzah	43
3.4.1	Definisi dan Pembahagian	43
3.4.2	<i>Hamzah Wasal</i> (وصل)	45
3.4.3	<i>Hamzah Qata'</i> (قطع)	45
3.5	Kaedah Keempat : <i>Al-Ibdal</i> (الابدال)	52
3.5.1	Definisi	52
3.5.2	Pembahagian	52
3.5.3	<i>Ibdal Alif</i> kepada Wau	53
3.5.4	<i>Ibdal Alif</i> kepada Ya'	53
3.5.5	<i>Ibdal Nun</i> kepada Alif	54
3.5.6	<i>Ibdal Ta Marbutah</i> kepada Ta'Maftubah	55
3.5.7	<i>Ibdal Thulati</i> Wau kepada Alif	61
3.6	Kaedah Kelima : <i>Al-Maqtu' wa al-Mausul</i> (المقطوع والموصول)	62
3.6.1	Definisi	62
3.6.2	Pembahagian	63
3.6.3	Perbezaan Ulama Rasm antara <i>Maqtu'</i> dan <i>Mausul</i>	64
3.6.4	Persepakatan Ulama Rasm pada <i>Maqtu'</i>	72
3.6.5	Persepakatan Ulama Rasm pada <i>Mausul</i>	73

3.7	Kaedah Keenam : Rasm Kalimah yang Mempunyai Dua Bacaan (مافيه قراءتان فكتب على احدهما)	78
3.7.1	Pembahagian	78
3.7.2	Rasm kalimah yang dibaca dengan Alif atau tanpa Alif	79

Bab 4

Istilah *Dhabt Al-Quran*

4.1	Pendahuluan	84
4.2	Maksud al-Dhabt (الضبط)	84
4.3	Faedah Mengetahui al-Dhabt	85
4.4	Tanda Bacaan Rasm Uthmani	85

Bab 5

Panduan Membaca dan Menghafaz Al-Quran

5.1	Kaedah Membaca	99
5.2	Kumpulan	100
5.3	Guru	100
5.4	Pelajar atau Murid	100
5.5	Penekanan yang Dicapai	101
5.6	Cara-cara Pembelajaran	101
5.7	Panduan Menghafaz Al-Quran	102
5.8	Doa Sebelum Membaca dan Menghafaz Al-Quran	103
5.9	Doa Selepas Membaca dan Menghafaz Al-Quran	103

Bab 6

Unit Kawalan Teks Al-Quran, Bahagian Kawalan Penerbitan Dan Teks Al-Quran, Kementerian Dalam Negeri

6.1	Pendahuluan	106
6.2	Akta 326 Akta Percetakan Teks Al-Quran 1986 dan Peraturan Percetakan Teks Al-Quran	106

Kandungan

6.3	Lembaga Pengawasan dan Pelesenan Pencetakan Al-Quran	107
6.4	Jawatankuasa Penyemakan dan Penilaian Teks Al-Quran (Lajnah Tashih Al-Quran)	107
6.4.1	Sejarah Penubuhan	107
6.4.2	Fungsi dan bidang kuasa Lajnah	108
6.5	Urus Setia Lembaga Pengawasan dan Pelesenan Pencetakan Al-Quran	109
6.5.1	Sejarah penubuhan	109
6.5.2	Objektif	109
6.5.3	Tanggungjawab	109
6.6	<i>Mujamma' al-Madinah al-Munawwarah</i>	114
6.6.1	Pengenalan	114
6.6.2	Keanggotaan	115
6.6.3	Pelaksanaan	115
6.6.4	Penutup	116
	Lampiran	
i.	Lampiran 6a (Ayat Tidak Bernombor)	118
ii.	Lampiran 6b (Nombor Ayat Tidak Berterusan)	119
iii.	Lampiran 6c (Titik Bertukar)	120
iv.	Lampiran 6d (Tulisan Bercampur Aduk Antara Imla'i dan Uthmani)	121
v.	Lampiran 6e (Ayat Tertinggal, Kalimah Terpisah dan Titik Tertinggal)	122
	Lampiran	
	Lampiran 7a (Perbandingan Rasm al-Quran)	125
	Lampiran 7b (Indeks Perkataan Istilah Arab)	130
	Bibliografi	139

KATA PENGANTAR

الحمد لله الذي علم القراءان خلق الإنسان وعلمه البيان, والصلاة والسلام
على خير الأنام وعلى آله وأصحابه الكرام

Alhamdulillah, syukur kita ke hadrat Allah SWT, kerana dengan limpah kurnia dan hidayahNya, Unit Kawalan Teks Al-Quran, Bahagian Kawalan Penerbitan dan Teks Al-Quran, Kementerian Dalam Negeri dapat menerbitkan Buku Panduan Rasm Uthmani ini.

Kejayaan ini adalah hasil kerjasama yang erat antara ahli Lembaga Pengawalan dan Pelesenan Pencetakan Al-Quran, Ahli Jawatankuasa Penyemakan dan Penilaian Teks Al-Quran serta pihak Kementerian Dalam Negeri, sehinggalah Buku Panduan ini dapat dikemaskinikan dan dibuat penambahbaikan dari sudut susun atur dan isi kandungan Buku Panduan Rasm Uthmani.

Adalah diharapkan agar buku ini dapat menjadi panduan asas kepada mereka yang ingin mendalami dan mempelajari ilmu-ilmu berkaitan Rasm Uthmani.

Akhirnya saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada semua pihak yang terlibat sehinggalah buku ini dapat diterbitkan. Semoga usaha ini mendapat keberkatan daripada Allah SWT.

(SAHIBUS SAMAAH TAN SRI DR HAJI HARUSSANI BIN ZAKARIA)

Pengerusi

Lembaga Pengawalan dan Pelesenan Pencetakan Al-Quran
Kementerian Dalam Negeri

